

nem Martines de Ripalda, Annatum, Paulum Leonardum. Vide Serry, lib. III, c. 45, et lib. V, sect. 6, c. 5. At omnes longe superat R. P. N., professor Societatis Duaci, in cujus dictatis hæc legimus: « Mirum videri non debet quod Clemens VIII privata scientia adhæserit Dominicanis, cum ex illorum Ordine ad Pontificatum fuerit assumptus. » Ad hæc, me tacente, clamabunt lapides.

Paulus V, successor Clementis VIII, in concilio cum duodecim cardinalibus habito 8 martii 1606, statuerat diffinitivam sententiam ferre adversus Molinam, bullamque damnationis meditata fuerat; sed certis de causis tunc occurrentibus significavit, rescripto dato, se ejus promulgationem differre in aliud tempus.

Rem ita esse multa probant, quæ brevitatis causa nunc omittimus. Unum aut alterum sufficiat.

1° Ubi primum vulgari cœpit rescriptum Pauli V quo iudicii promulgatio suspendebatur in aliud tempus, consternatis Prædicatoribus, triumphum cecinere Jesuitæ Hispani, feriæ universis studentibus in triduum concessæ, volatilium ignium festivi apparatus, actiones scenicæ, triumphales arcus, in quorum fronte litteris aureis incisum: *Molina victor!* atque inter ea solemnia sacra in gratiarum actiones offerebantur; unde amabo tanta Prædicatoribus mœstitia, tanta Jesuitis lætitia, ex suspensione promulgationis iudicii? nisi quod hi sibi infaustum, illi sibi favens certo ominarentur.

2° Pacis initæ inter Dominicanos et Jesuitas ope Philippi III, regis Hispaniæ, secunda conditio fuit, ut ambæ partes, « conjunctis votis, pro controversiæ Auxiliorum definitione summo Pontifici supplicarent. » Stetit conditioni Prædicatorum Ordo, ut patet ex libello supplicii eo fine porrecto Paulo V, 12 junii 1612, a Capitulo generali Romæ coacto. Obstiterunt e contra Jesuitæ. Eandem sæpius supplicationem iterarunt Dominicani apud SS. Pontifices Gregorium XV, 1620, Urbanum VIII, 1627, Innocentium XI, 1681, et novissime apud Benedictum XIII, contranitentibus semper Jesuitis, iudicium silentio æterno involvi poscentibus, ut maxime patuit his proxime sune-

rioribus annis, regnante Benedicto XIII. Quo sane argumento, etsi alia deficerent, palam fit quæ pars fuerit superior jure in controversia, et cui faveat suspensum iudicium. Vide *Thomæ triumphum* et ejus *Apologiam*, locis supra cit.

Dices: Omnia quæ in hoc § diximus et plura alia quæ venditant Dominicani de censoribus Romanis, de Clemente VIII, de Paulo V, et de ejus censura, nituntur actis Pegnæ, Coronelli, Lemos et aliorum prælatorum seu theologorum qui adfuerunt congregationibus de Auxiliis. Atqui his actis nullam esse fidem adhibendam, nec posse a quoquam allegari, declaravit Innocentius V in congregatione generali et universalis Inquisitionis, die 23 aprilis 1634. Ergo nullius sunt ponderis quæcumque inde contra scientiam mediam argumenta facti deduci possunt.

Resp. Dist. min. Innocentius X declaravit his actis nullam esse adhibendam fidem juridicam seu legalem, *conc.*; historicam, *nego*. Similiter: non posse a quoquam allegari in iudicio ad faciendam fidem certam et juridicam, *conc.*; extra iudicium, ad veritatem historiæ, *nego*. Hunc esse verum et genuinum sensum decreti Innocentii non negabit quisquis stylum et usum Curie Romanæ in hujusmodi decretis noverit. Plura require in priori nostro Opere.

[Prima narratio hujusce controversiæ et *Congregationum de Auxiliis* fuit concinnata, sub supposito nomine Augustini *Le Blanc*, a Jacobo Hyacintho Serry, Ordinis Prædicatorum, quem refutare conatu sest, sub ementito nomine Theodori *Eleutherii*, Livinus de Meyer, Societatis Jesu. Uterque plus æquo studio partis suæ abreptus, nimis forsitan probare contendit: ille scientiam mediam fuisse omnino damnatam, hic eandem doctrinam indemnem et liberam evasisse. Qui postea hujus historiæ compendia scripserunt, studio simili, id est eodem vitio indulgentes, partes suas acriter defenderunt, historicum sibi faventem celebrantes.

Omni contentiois animo remoto, veritatis solius, in

quantum fieri potest, patefaciendæ gratia, hic breviter notamus quæ certa videntur inter multa hinc et inde asserta, relictis iis de quibus animose fuit litigatum.

Jam ab incunabulis Societatis Jesu conquesti sunt plerique Patres Dominicani ejus theologos novam eamque non satis a Pelagianismo recedentem doctrinam spargere. Nec minus de Dominicanis conquerebantur Patres Societatis, quod suo præsertim circa prædeterminationem systemate Calvinii defensoribus faverent. Anno 1581 Prudentius de Monte Major publicis apud Salmanticenses thesibus doctrinam de scientia media propugnavit. Ipsi jam plures ex eadem Societate præluserunt; sed his omnibus famosior evasit. Statim impugnatus est a celebri ex Ordine Prædicatorum Dominico Bannesio, in eadem universitate primariæ cathedræ moderatore. Hic sexdecim propositiones Inquisitionis tribunali denunciavit, quas ut sibi proprias Monte Major non agnovit. Has damnavit S. Officii commissarius, censorio judicio doctorum Salmanticensium prius requisito. Inde dissidia acerrimæ.

Apud Belgas, annis 1586 et 1587, Lessius et Hamelius doctrinam prædictam propugnarunt. Academiæ Lovaniensis et Duacensis, ducibus hic Estio, ibi Baio, triginta quatuor eorum propositiones damnarunt. Bellum inde ortum Sixtus V, Pontifex maximus, sua suprema auctoritate compescere conatus est, dato die 15 aprilis brevi ad suum in Belgio Nuntium apostolicum, quo totius controversiæ cognitionem Sanctæ Sedi reservari declaravit.

Molina, primarius in academia Eboresi, in Lusitania, theologiæ professor, suum celebre opus *de Concordia liberi arbitrii cum gratiæ donis* edidit. Illud proposuit ut commentarium in nonnullos primæ partis *Summæ theologicæ* divi Thomæ articulos, de divina scilicet præscientia, prædestinatione et reprobatione. Hoc opus a Bartholomæo Ferreira approbatum, statim varios expertus est hostes, inter quos primas partes tenuit supra laudatus Bannesius. Sanctæ Inquisitionis tribunal, cui fuit denunciatum hoc opus, illud illæsum reliquit, ejusque publicationem permisit anno 1588.

Opus Molinæ in Hispania vulgatum inter theologos utriusque Ordinis querelas acerrimas suscitavit, et eo usque prorupit altercatio, ut propositiones e Molina excerptæ a Dominicanis, et e Bannesio a Patribus Societatis sanctæ Inquisitioni Hispanicæ denunciatae fuerint. De his a supremo Inquisitore certior factus summus Pontifex Clemens VIII, nondum lato Inquisitionis judicio, causam ad Sanctam Sedem evocavit, anno 1594, imperato primum utrique parti silentio, posthac permissa disputatione, prohibitis tamen acrioribus notis ac censuris. Tandem, postulatis acceptisque utriusque partis momentis, consultoribusque designatis, celebres instituit Congregationes *de auxiliis*, sic nuncupatas, quia in iis exagitata potissimum fuit de auxilio gratiæ quæstio. Novem annis et octo mensibus deliberatio fuit protracta, a die scilicet 2 januarii anni 1598 ad 28 augusti 1607, per centum octoginta et unam sessiones, quas in quinque series distribuere juvabit, ut status et progressus causæ melius dignoscatur.

A die 2 januarii 1598 ad 22 februarii 1599, in undecim congregationibus tractata est causa. Censuram judicis scripta prolata sunt de prohibendo absolute Molinæ libro. Interim advenientibus Hispanis e Societate, de tali censura querelæ motæ sunt. Hinc, jubente summo Pontifice, novæ sessiones indictæ.

A die 22 februarii 1599 ad 20 aprilis 1600, octo congregationes habitæ sunt. Intererant cardinalis Bernerius, Ordinis Prædicatorum, et cardinalis Bellarminus, e Societate. Disputarunt, ex parte Dominicanorum, Didacus Alvarez et Michael a Ripa, ex parte vero Jesuitarum, Michael Vasquez et Petrus Arrubal. Inter hæc moritur cardinalis Madrutius, præses, 20 aprilis 1600, sicque abrumpuntur discussiones.

A die 27 aprilis 1600 ad 20 martii 1602, septuagies et septies congregationes coactæ sunt. Censuram jam pridem in viginti Molinæ propositiones redactam iterum probarunt consultores, huic subscripserunt 29 novembris 1601, eamque 5 decembris summo Pontifici obtulerunt. Verum

censuram hanc, reclamantibus Patribus Societatis, non admisit summus Pontifex, remque totam seipso præsentate denuo agitari discutique voluit, auditis utriusque partis theologis.

A die 28 martii 1602 ad 22 januarii 1605, in sexaginta octo congregationibus integra Molinæ causa fuit retractata. His præfuit ipse papa Clemens VIII, et adstitit, ut supremus Inquisitor, cardinalis Camillus Burghesius, qui postea ad cathedram Petri evectus fuit sub nomine Pauli V. Plures doctissimi ex cardinalibus et diversis ordinibus religiosis fuerunt adseiti. Ex parte Prædicatorum interfuere Hieronymus Xavieres, Magister generalis Ordinis, ex parte vero Societatis, Claudius Aquaviva, Præpositus generalis. Successive disputarunt Gregorius de Valentia, Petrus Arrubal, Ferdinandus Bastida, Joannes de Salas. In quinquaginta octo primis sessionibus varia doctrinæ Molinæ capita discussa sunt, in decem postremis agitata fuit celeberrima de scientia media disputatio. Res brevi conficienda videbatur, cum moritur Clemens VIII, die 4 martii 1605. Eligitur Leo XI, cui paulo post fatis functo successit 16 maii ejusdem anni Paulus V.

A die 14 septembris 1605 ad 1 martii anni sequentis, numerantur, sub Paulo V, septemdecim congregationes, in quibus iterum agitata fuit controversia de gratia ex se efficaci et physice prædeterminante. Absolutis disputationibus, singula consultorum vota sigillo munita sibi soli communicari voluit Paulus V, eaque, ipso jubente, sæpius inaudi reddita. Tandem ad finem julii anni sequentis 1607, cardinalibus qui sessionibus interfuerant exhibita sunt, de iis postmodum constituto tempore judicium laturis. Subinde Pontifex eosdem cardinales die 28 augusti ejusdem anni convocavit, et inquisivit num expediret ultimum præsentati controversiæ finem imponere. Quæ fuerit opinantium sententia, quidve statutum fuerit a Pontifice et cardinalibus, servato inviolabilis silentii secreto, adhuc nescitur, nec ullis monumentis certo resciri potest.

Quidquid sit, Paulus V, vocatis post diem tertium Præpositis utriusque Ordinis, litem omnem, dato fiduciario

Rescripto, in suspenso posuit. Eo in Rescripto, 1º utrique parti permisit propriam defendere ac propugnare sententiam; 2º prohibuit ne quis doctrinam suæ oppositam censura quapiam notaret, nec sibi invicem odiosa decernerent nomina; 3º ab eodem Pontifice paulo post cautum est, ne circa hanc materiam ullus typis mandaretur liber absque Sanctæ Sedis licentia.

Et hic fuit Congregationum *de auxiliis* exitus.

Ex supradictis patet, et utrinque ab adversariis admititur, in toto Congregationum decursu ferme omnes in censuram constanter propensos fuisse. Hoc solum retinere volumus. Cum sententia Molinæ doctrinæ Thomistarum et ipsius Angelici adverteretur, et parum abfuerit ut formali et solemnii judicio damnaretur, inde argumentum saltem morale in gratiam Thomistarum eruitur.

Ulterius progrediens Serry, quem nonnulli sequuntur, contendit Paulum V, majoris partis cardinalium suffragia secutum, delineandæ bullæ pontificiæ curam consultoribus commisisse, quam illi diligenti studio elaboratam ei obtulerunt, sicque instructum fuisse atque sancitum Apostolicæ Sedis contra doctrinam Molinæ judicium, cui sola deest promulgatio, quam distulit summus Pontifex ratione opportunitatis tantum motus: unde, aiunt, hæc doctrina ut damnata habenda est. Negant alii, cum Livino de Meyer, bullam istam omnino commentitiam affirmantes, et asserentes Paulum V in ultima congregatione cardinalium inquisivisse tantum num oporteret tantam litem judicio decretorio dirimere.

Etiam si certum esset hoc judicium jussu Pontificis paratum fuisse, juridicum valorem non nisi promulgatione certa obtinere potuisset, et, ut jam diximus, argumentum morale tantum in favorem doctrinæ adversæ ex proposito pontificio legitime eruitur.

Cum invocarentur plurima acta aut scripta ad hanc causam pertinentia, quorum præcipua sunt relationes Coronelli, Jacobi Le Bossu, Pegnæ, Lemos, nec non autographum assertæ constitutionis Paulinæ, et inde acerrimæ contentiones renovarentur, quid de istis documentis sen-

tiendum sit, docet Innocentius X, per decretum datum die 23 aprilis 1634, cujus hic tenor est :

« Cæterum, cum tam Romæ quam alibi circumferantur quædam asserta manuscripta, et forsitan typis excusa, Congregationum habitaram coram felicis recordationis Clemente VIII et Paulo V super quæstione *de auxiliis gratiæ*, tam sub nomine Francisci Pegnæ, olim Rotæ Romanæ Decani, quam Fr. Thomæ de Lemos, Ordinis Prædicatorum, aliorumque prælatorum et theologorum qui prædictis interfuerunt congregationibus; nec non quoddam autographum seu exemplar assertæ constitutionis ejusdem Pauli V super definitione prædictæ quæstionis *de auxiliis*, ac damnationis sententiæ seu sententiarum Ludovici Molinæ, Societatis Jesu : eadem Sanctitas Sua præsentis hoc suo decreto declarat ac decernit, prædictis assertis actis, tam pro sententiâ Fratrum Ordinis S. Dominici, quam Ludovici Molinæ aliorumque Societatis Jesu Religiosorum, et autographo sive exemplari prædictæ assertæ constitutionis Pauli V nullam omnino esse fidem adhibendam, neque ab alterutra parte seu a quocumque alio allegari posse vel debere, sed super quæstione prædicta observanda esse decreta Pauli V et Urbani VII, suorum prædecessorum. »

Supradicta, quæ potius ad tractatum de gratiâ pertinere videntur, hic posita sunt, ut exactius ponderari possit argumentum historicum ab Authore nostro contra scientiam mediam invocatum.]

§ VII

Convelluntur fundamenta scientiæ mediæ.

Objicies 1°, cum Tournelio et cæteris Molinistis, ex Scriptura, illud celebre *Matth.*, xi, 21 : *Væ tibi Corozain! væ tibi Bethsaïda! quia, si in Tyro et Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio et cinere pœnitentiam egissent.* Ex quo sic arguunt. Christus increpat Judæos comparate ad Tyrios et Sidonios, quod non ege-

rint pœnitentiam visis ejus miraculis et audita ejus prædicatione, quam egissent Tyrii et Sidonii, si eadem Christi miracula vidissent et ejus prædicationem audivissent. Atqui hæc increpatio fuisset injusta, si Deus cognovisset pœnitentiam futuram Tyriorum in suo decreto absoluto et efficaci, ex hypothesi miraculorum et prædicationis Christi, et non prius decreto per scientiam mediam. Ergo. — Prob. min. Illa increpatio est injusta, cui fieri potest justa responsio. Atqui, in sententiâ Thomistarum, huic Christi increpationi Judæi potuissent juste respondere, dicendo : Domine, si efficaciter decrevisses nostram pœnitentiam, supposita prædicatione Christi, sicut decreveras pœnitentiam Tyriorum sub eadem conditione, pœnitentiam egissemus sicut illi egissent. Injuste ergo nos præ illis increpas. Hoc argumentum quod tam extollunt Molinistæ et quo ubique utuntur tamquam gladio et clypeo, ex omni parte nutare probant sequentia. Unde

Resp. 1°. Retorqueo argumentum. Juxta systema gratiæ congruæ, quod communius sustinent Patres Societatis, quodque omnes secundum suas leges sustinere tenentur, Judæi potuissent pariter respondere Christo increpanti ipsos comparate ad Tyrios : Domine, si nos posuisses in aliis circumstantiis in quibus per scientiam mediam prævideras nos pœnitentiam acturos, eam egissemus, sicut eam acturi fuissent Tyrii quos in opportunis illis circumstantiis collocasses, ex hypothesi quod apud ipsos factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt apud nos. Seu brevius, quod idem est : Si dedisses nobis gratiam congruam, sicut decreveras dare Tyriis, non secus ac illi pœnitentiam egissemus.

Reponit Tournelius, in sententiâ assertorum scientiæ mediæ justam non fore responsionem Judæorum, quandoquidem in iis in quibus erant circumstantiis nihil ipsis deerat eorum quæ ad conversionem sunt necessaria. At fallit aut fallitur doctor Molinianus : deerat namque iis gratia congrua, scilicet gratia major moraliter et in ratione beneficii; gratia vero congrua non est minus necessaria in hoc systemate ad conversionem, quam gratia per se efficax in systemate Thomistico. Hoc ergo argumentum

quod tam magnificent Congruistæ, ipsis peræque ac nobis, ac cuivis catholice de gratia sententiæ est solvendum, eum veritas catholica sit, eos qui convertuntur, gratia sive physice, sive moraliter, sive congrue potentiori esse præventos quam qui non convertuntur.

Resp. 2° directe ad argumentum. *Nego* min. Ad probationem, *nego* iterum min., et dico, in nostra sententiâ nullam fuisse Judæis causam justæ excusationis comparate ad Tyrios, quod non crediderint et pœnitentiam non egerint, ob duplicem rationem : 1° quia, licet non habuerint gratiam efficacem dantem agere, seu decretum ad illam, habuerunt saltem gratias sufficientes dantes posse; potenti autem facere id ad quod obligatur et non facienti, peccatum est illi; 2° quia quod non habuerint gratiam efficacem, eorum culpa fuit, eo scilicet quod illa se magis indignos exhibuerint quam exhibuissent Tyrii propter majorem cœcitatem, majorem duritiem et ingratiitudinem.

Insto. Ut increpatio comparativa sit justa, debet esse æqualitas inter extrema comparationis : v. g., si Petrus validioribus et aptioribus armis munitus vincat, Joannes vero debilioribus aut ineptioribus instructus vincatur, injuste rex increparet Joannem comparate ad Petrum, quod non vicerit. Atqui, in sententiâ Thomistarum, non foret æqualitas inter Judæos et Tyrios, cum hi habuissent gratiam efficacem, illi, non. Ergo.

Præmissa retortione argumenti de gratia congrua ut supra, *respondeo* juxta utramque rationem in præcedenti solutione datam. 1° *Dist.* maj. Ut increpatio comparativa sit justa, debet esse æqualitas inter extrema comparationis, quoad debitum et potentiam illud implendi, *conc.* maj.; quoad actualem impletionem, *nego* maj. Tunc enim nulli increpationi foret locus. Porro in Judæis et Tyriis erat æquale debitum pœnitendi, æqualis potentia, cum utrique haberent auxilia sufficientia dantia posse; in exemplo autem allato, arma se tenent ex parte actus primi seu potentie. 2° *Dist.* eandem maj. Debet esse æqualitas inter extrema comparationis, si defectus æqualitatis non proveniat ex culpa illius extremi cui desunt requisita ad

æqualitatem, *transeat* maj.; si ex ejus culpa proveniat, *nego* maj. Sic Joannes victus juste increparetur, si recusasset arma æqualia illis quibus vicit Petrus. Jam autem, quod Judæi non receperint auxilia talia qualia recepissent Tyrii, eorum culpa fuit, propter scilicet majora impedimenta quæ apposuerunt receptioni gratiæ, ut dictum est. Quæ his opponit Tournelius, partim soluta manent ex dictis, et redibunt infra de decretis.

Objicit 2° Tournelius ab autoritate Augustini : S. Aug., lib. de *Prædest. sanctorum*, cap. 10, dicit Deum præscire ea quæ non prædestinat : « Præscire autem potest, inquit, quæ ipse non facit, sicut quæcumque peccata. » Scientia ergo illa non est Dei decreto innixa, nec illud supponit. Sed scientia quæ decretum Dei absolutum et actuale non supponit, vocatur scientia media. Ergo.

Resp. verba Augustini non integre referri. Dicit enim S. Doctor : « Prædestinatione quippe Deus ea præscivit quæ fuerat ipse facturus; præscire autem potens est etiam quæ ipse non facit, sicut quæcumque peccata. » Porro verbis prioribus petitur jugulum scientiæ mediæ. Subsumo enim : Atqui omnia bona nostra facit Deus. Ergo omnia bona nostra in sua prædestinatione seu decreto præscit. Quo posito, corrui scientia media. Quæ vero non facit Deus, ut sunt peccata, ea præscit, non in decreto effectivo seu approbativo, sed permissivo, juxta istud aliud S. Augustini, de *Dono perseverantiæ*, cap. 6 : « Nihil fit (nec proinde faciendum sciri potest) nisi quod aut (Deus) ipse facit, aut fieri permittit.

Instat iterum Tournely : Aug., lib. I ad *Simplicianum*, q. 2, n. 13, dicit : « Si vellet Deus etiam eorum misereri (qui nempe vocati non veniunt), posset ita vocare quomodo illis aptum esset ut et moverentur, et intelligerent, et sequerentur... Cujus miseretur, sic eum vocat, quomodo scit congruere ut vocantem non respuat. » Ex quibus sic format argumentum : Deus non posset vocare eos qui non veniunt eo modo quo esset illis aptum ut venirent, nisi certo cognosceret quomodo vocandi sunt ut veniant. Atqui scientia illa non est scientia absoluta visionis, quia

non versatur circa eos qui sunt absolute venturi, sed qui venirent, si tali modo vocarentur. Ergo est conditionata, et quidem ante omne decretum prædefiniens, quia supponitur in Deo non esse voluntatem ita eos vocandi.

Resp. Concessis majori et minori, *nego* conseq. et dico quod illa scientia sit scientia simplicis intelligentiæ, qua Deus cognoscit in thesauris suæ omnipotentiae infinitos modos et gratias quibus, si vellet, rebelles ad se compelleret voluntates.

Instant alii Molinistæ : Aug., *ibid. ad Simplicianum*, n. 13 et 14, dicit : « Quamvis multi uno modo vocati sint, tamen, quia non omnes uno modo affecti sunt, illi soli sequuntur vocationem, qui ei capiendæ reperiuntur idonei. Illi electi, qui congruenter vocati... Cujus miseretur, sic eum vocat, quomodo seipsum ei congruere ut vocantem non respuat... Cum ergo alius sic, alius autem sic moveatur ad fidem, eademque resæpe alio modo dicta moveat, alio modo dicta non moveat, aliumque moveat, alium non moveat, quis audeat dicere Deo defuisse modum vocandi quo etiam Esau ad eam fidem mentem applicaret, voluntatemque conjungeret in qua Jacob justificatus est? » Et lib. *de Dono persever.*, cap. 14, n. 35, loquens de Tyriis convertendis, si vidissent Christi miracula, ait : « Ex quo apparet, habere quosdam in ipso ingenio divinum naturaliter munus intelligentiæ, quo moveantur ad fidem, si congrua suis mentibus audiant verba vel signa conspiciant. » Ex quibus inferunt Molinistæ, prædestinationem et vocationem, juxta Augustinum, fieri secundum scientiam mediam qua Deus, antequam vocet et prædestinet, præscit et explorat qui modi, quæ circumstantiæ congruant ad obtinendum hominis consensum, quidve ipse homo velit in his circumstantiis, maxime cum in sententia Thomistarum fieri non possit ut multi uno modo, id est æquali gratia, vocati, unus convertatur, alter non.

Resp. Nego conseq. Istæ enim auctoritates nihil favent scientiæ mediæ; quia, si Deus novit consensum conditionate futurum ex congruitate mediorum, per eam scientiam novit per quam novit quid cuique sit congruum ut con-

sentiat; hoc autem novit, ut jam dixi, per scientiam simplicis intelligentiæ, et non per scientiam mediam, cujus unicum objectum est consensus liber non in alio prævisus quam in sua futuritione, et non in congruitate gratiæ. Non enim defensores scientiæ mediæ dicunt præsciri consensum futurum, quia præscitur gratia congrua, sed e contra gratiam præsciri congruam, quia præscitur consensus futurus in sua veritate objectiva. Nihil ergo istæ auctoritates juvant scientiam mediam.

Dices : Juvant saltem gratiam congruam qualem nunc propugnant defensores scientiæ mediæ.

Resp. Nego assumptum. S. Aug. enim in his non loquitur nisi de gratia seu vocatione externa congrua. Patet tum ex ejus verbis citatis : « Cum eadem res sæpe alio modo dicta moveat, alio modo dicta non moveat; » et : « Si congrua suis mentibus vel audiant verba vel signa conspiciant; » tum ex variis exemplis externæ vocationis quæ ibidem profert : ut quod Nathanaël ad unam sententiam Christi credidit; discipuli, miraculo facto in Cana Galileæ, crediderunt; de cruce et morte discipuli contenti, titubarunt, latro credidit; multi Christum miracula facientem contempserunt, qui, discipulis talia facientibus, crediderunt, et similia, in quibus nihil præter signa, miracula et verba memorat S. Augustinus. Porro, certo certius est S. Doctorem nunquam docuisse aut sensisse, vocationem externam ob id unum in electis esse congruam et efficacem, quod illorum genio, propensione et naturalibus effectibus responderet : alioquin purum putumque Pelagianismum docuisset, nempe solam vocationem externam, seclusa gratia interna, sufficere ad fidem. De congruitate ergo quam facit gratia, non natura, intelligendus est Augustinus.

Docet itaque S. Doctor, et nos cum ipso, Deum secundum ordinarias suæ providentiæ leges, ut hominem ad gratiæ interioris et efficaciæ susceptionem disponat, uti quibusdam adminiculis seu gratiis exterioribus, quales sunt prædicationes, exhortationes, increpationes, exempla, miracula, etc., quibus inest vis quædam externa movendi

et suadendi moraliter et objective, et quarum quædam quibusdam hominibus commovendis sunt aptiores et magis congruæ, secundum certas eorum dispositiones naturales et alias circumstantias; ita ut sæpe contingat, ut ait Augustinus et experientia testatur, quod « eadem res alio modo dicta moveat, alio modo dicta non, aliumque moveat, alium non moveat. » At quod hæ gratiæ exteriores, ex hoc præcise quod sint genio, affectibus naturalibus, aliisve circumstantiis attemperatæ et congruæ, sortiantur effectum et operentur consensum absque ope gratiæ interioris voluntatem efficaciter inclinantis, nunquam somniavit Augustinus: nisi, ut dixi, velis ipsum docuisse putidissimam hæresim, salutem solis gratiis exterioribus adscribendo. Quando ergo dixit, ex pluribus uno modo vocatis exterius alios sequi, alios non sequi; item, Tyrios credituros visis Christi miraculis, quia non erat in eis extinctum munus intelligentiæ naturalis: id procul dubio dixit absque præiudicio illius interioris gratiæ per quam Deus hanc externam vocationem congruam efficit et consensum operatur, quaque fit, in nostra sententia, ut ex duobus æqualiter exterius vocatis, unus convertatur, alter non. Ejus itaque verborum sensus est: Quamvis multi uno modo exterius sint vocati, quia tamen non omnes uno modo per gratiam sunt affecti, illi soli sequuntur vocationem qui ei capiendæ reperiuntur, id est efficiuntur per gratiam, idonei; et electos suos vocat quomodo scit eis congruere ut sequantur, quatenus perfecte novit vim et efficaciam suæ gratiæ, qua fit ut et illis vocatio congruat, et ipsi consentiant. Ita respondit noster Lemos in secunda Congreg. coram Paulo V, 20 septemb. 1605, Bastidæ obijcanti hunc locum Aug. ex lib. I ad *Simplic.*, q. 2.

Hancque mentem esse suam pluribus in locis aperte significat Augustinus. Sic de *Prædest. sanct.*, c. 8, n. 15: « Cum Evangelium prædicatur, inquit, quidam credunt, quidam non credunt; sed qui credunt prædicatore forinsecus insonante, intus a Patre audiunt atque discunt.... Hoc est, illis datur ut credant. » Et lib. de *Correptione et Gratia*, c. 14, n. 45, dicit externam correptionem fieri intus salubrem, quatenus Deus « intus agit, corda tenet,

corda movet, eosque voluntatibus eorum, quas in illis operatur, trahit. »

Ad solutionem quarundam instantiarum, sive ex D. Thoma, sive ex aliis Patribus, observandum est prædestinationem dupliciter sumi: striete, pro decreto specialiter ordinante creaturam rationalem ad finem supernaturalem; late, pro quocumque decreto effectivo alicujus boni. Cum ergo quandoque Patres dicunt præscientiam latius patere quam prædestinationem, plerumque sumunt prædestinationem primo sensu, juxta quem verum est præscientiam, etiam in bonis, latius patere quam prædestinationem talem, quia bona ordinis naturalis per illam non fiunt, sed per decreta providentiæ naturalis, in quibus proinde cognoscuntur.

Momenta a ratione quæ objicit Tournelius, petuntur ex impossibilitate et inutilitate decretorum subjective absolutorum et objective conditionatorum, ex læsione tum libertatis humanæ cum sanctitatis divinæ, ex insufficientia gratiæ sufficientis in nostro systemate. Primum diluimus § seq., cætera diss. seq. de decretis divinæ voluntatis. Quæ supersunt levioris momenti breviter expediunt. Itaque

Obj. 3° a ratione: Deus certo cognoscit hoc futurum conditionatum: « Si decrevero efficaciter consensum Petri, Petrus consentiet. » Atqui hoc non cognoscit in decreto actuali, cum supponatur nondum esse positum. Ergo ante decretum, per scientiam mediam. Similiter Deus cognoscit ante decretum hoc futurum conditionatum: « Si Deus præcipiat mortem Christo, Christus eam eliget; » hoc enim verum est etiam in signo priori ad decretum. Ergo.

Resp. hoc futurum conditionatum: « Si decrevero efficaciter Petri consensum, Petrus consentiet, » non esse futurum contingens de quo procedit questio, sed futurum necessarium, non necessitate consequentis, sed consequentiæ; proinde cognosci per scientiam simplicis intelligentiæ: sicut in his propositionibus: « Si videam Petrum sedentem, Petrus sedet. Si Deus præsciat Petrum consensurum, Petrus consentiet, » quamvis extrema sint libera, connexio

tamen inter illa est infallibilis et necessaria, proinde pertinens ad scientiam simplicis intelligentiæ. Idem posset dici de ista altera : « Si Deus præcipiat mortem Christo, Christus illam eliget, » ratione impeccabilitatis Christi. Vel dicendum, in ea involvi ex parte conditionis decretum ut suppositum; ex hoc enim quod Christus sit impeccabilis, implicat quod Deus imponat ei præceptum, quin simul decernat movere ejus voluntatem ad hujus præcepti impletionem. Quæ opponi possunt de veritate propositionum de futuro independentem a decreto, seu de lege contradictoriarum, solvuntur in Logica et præoccupavimus supra, dum de scientia futurorum absolutorum.

§ VIII

Asseruntur decreta in Deo subjective absoluta et objective conditionata in quibus futura conditionata cognoscat.

Decretum subjective absolutum et objective conditionatum, est quando persona decernens habet actualem voluntatem aliquid faciendi, suspenditur tamen executio, donec ponatur certa conditio, ut cum quis dicit : « Volo dare mille florenos Titio, si ducat filiam meam in uxorem. Dabo equum meum Caio, si me cras convenerit. »

Dico. Admittenda sunt in Deo decreta subjective absoluta et objective conditionata, futuritionem conditionatam rerum determinantia.

Prob. 1° ex Scriptura. Deus in Scripturis promittit se plura facturum, si certa poneretur conditio. V. g., promissit Adæ quod ejus posteri nascerentur in justitia originali, si ipse non peccaret. Promissit filiis Israel quod eos introduceret et conservaret in terra promissionis, si legem observarent. Promissit Davidi et Salomoni quod filii eorum sederent in sæculum super thronum Israel, si mandatis ejus obtemperarent. Item promissit Abrahamæ quod parceret Sodomæ, si in ea fuerint decem viri justii, et alia plura similia. Dum ergo Deus hæc promittebat, vel habebat

voluntatem promissum adimplendi posita conditione, vel non. Si primum, habemus intentum; est enim ibi voluntas seu decretum ex parte objecti conditionatum et subjecti absolutum. Si secundum, ergo mentitus est Deus, promittens se facturum quod facere revera non volebat.

Item. Plura futura conditionata ut certa revelantur in Scripturis, v. g., quod rex Joas percussisset Syriam usque ad consumptionem, si septies percussisset jaculo terram; quod Tyrii et Sidonii converterentur, si annuntiaretur ipsis Christus. Non poterant autem dici in Scripturis certo futura, si poneretur conditio, nisi ex decreto voluntatis diviniæ.

Si dicas, in his omnibus futuris conditionem pendere, non a Deo decernente, sed a voluntate humana : adversarios autem non omnino refugere decreta conditionata, modo conditio non pendeat a decernente; admittunt enim decretum salvandi omnes homines, si ipsi velint, decretum concurrendi cum homine, si ipse velit;

Resp. Nego assumptum. Imprimis conditio requisita ad conversionem Tyrriorum, nimirum mittere ipsis prædicatores, edere miracula, a solo Deo pendeat. In aliis, conditiones sic pendebant a voluntate creata, ut æque ad minus, etiam in sententia adversariorum, penderent a voluntate Dei, cum sine illius concursu saltem nullæ fuissent pendentiæ.

Prob. 2° ratione. Certo sunt multa futura conditionata, ut patet ex Scriptura, nec negant adversarii. Atqui hæc non sunt nisi per decreta subjective absoluta et objective conditionata. Ut enim late probavimus § 5 hujus articuli, non sunt futura conditionata a seipsis, alioquin non forent libera, sed necessaria, contra hypothesim, et aliunde nihil potest se extrahere e massa possibilitatis et dare sibi aliquam actualitatem, qualis est ordo ad existendum sub conditione; neque a conditione ponenda, cum inter illam et futurum nulla aut contingens tantum sit connexio, ut inter prædicationem Evangelii et conversionem Tyrriorum, inter percussorem terræ et devastationem Syriæ; neque a causis secundis, secluso enim decreto seu determinatione causæ primæ, causæ secundæ sunt indeterminatæ et indif-

ferentes ad ponendum vel non ponendum effectum; neque tandem a decreto quod esset si poneretur conditio, quia futuritionis actualis debet assignari causa quæ sit, et non quæ esset; et insuper, ut modo dicebamus, cum inter decretum et conditionem nulla sit ex natura connexio, non potest dici ponendum esse decretum, si poneretur conditio, nisi in voluntate divina sic esset constitutum. Ergo. Vide plura loco cit.

Item. Deus certo cognoscit futura conditionata. Atqui ea non cognoscit, nisi in suo decreto subjective absoluto et objective conditionato; non enim ea cognoscit, neque in supercomprehensione causarum, neque in decreto ut futuro, neque in veritate formali vel objectiva, ut late probavimus in anterioribus. Ergo restat solum decretum, in quo ea cognoscat.

DISSERTATIO VII
DE VOLUNTATE DEI

D. Thomas, q. 19.

ARTICULUS I

De voluntate Dei secundum se, et ejus objecto.

Petes 1° utrum sit in Deo voluntas proprie et formaliter.

*Resp. affirmative*¹. Ita passim in Scripturis. *Rom.*, XII, 2: *Ut probetis quæ sit voluntas Dei. Ibid.*, IX, 19: *Voluntati ejus quis resistit? Psal. cxiii, 3: Omnia quæcumque voluit, fecit.* Quæ testimonia et similia SS. Patres unanimiter intelligunt in sensu proprio.

Ratio est, quia cuilibet enti competit velle et amare suam perfectionem et conservationem sui esse, sic ut tendat ad

1. Hic q. 19, a. 1, o.

acquirendum bonum quod non habet, in bono autem quod habet complaceat et quietetur¹. In ente autem intellectuali hæc inclinatio dicitur voluntas; est enim voluntas inclinatio ad bonum per intellectum apprehensum. Ergo Deo, primo enti et summe intellectuali, competit voluntas qua placet sibi suum esse et sua bonitas. Adde, voluntatem esse perfectionem simpliciter simplicem, ideoque Deo non denegandam.

Petes 2° utrum voluntas divina distinguatur virtualiter a sua volitione.

*Resp. negative*², quia, ut jam diximus de intellectu et intellectione divina, ea sola distinguuntur in Deo virtualiter quæ æquivalent pluribus creatis ex objecto formali distinctis et ad diversas lineas pertinentibus; voluntas autem et volitio in Deo habent idem objectum formale, nec pertinent ad diversas lineas. Item, si voluntas virtualiter distingueretur a volitione, et servaret rationem potentiæ ad illam, conciperetur perfectibilis et actuabilis per illam: consequenter non conciperetur ut actus purus.

Itaque voluntas divina respectu volitionis non habet rationem potentiæ, nisi secundum modum nostrum concipiendi res divinas per analogiam ad res creatas. Habet tamen rationem potentiæ et principii respectu effectus ab ipso procedentis aut producti; quia non se habet ad illum ut actuabilis et perfectibilis per illum, sed e contra, ut actuans et perficiens illum.

Petes 3° utrum Deus, non solum se, sed etiam alia a se velit.

*Resp. affirmative*³, quia res naturalis non solum habet naturalem inclinationem respectu proprii boni, ut acquirat ipsum, cum non habet, vel ut quiescat in illo, cum habet, sed etiam ut proprium bonum in alia diffundat secundum quod possibile est: unde videmus quod omne agens, in quantum est in actu et perfectum, facit sibi simile. Pertinet

1. I *Contra gent.*, c. 72, 3°. — 2. Hic q. 25, a. 1, ad 3 et q. 41, a. 4, ad 3. — 3. Hic q. 19, a. 2, o.